

POSTMODERN SANSÜR: HABERİN ÇERÇEVELENMESİ VE 2019 İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI SEÇİM SONUÇLARINA GAZETELERİN YAKLAŞIMI

Cihan Oğuz¹

Özet

İstanbul’da 31 Mart 2019 tarihinde yapılan, ancak Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından iptal edilerek 23 Haziran 2019 tarihinde yenilenen Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimi medya açısından da ilginç bir tablo ortaya çıkarmıştır. Yaklaşık 3 ay süren gergin süreç sonunda CHP adayı Ekrem İmamoğlu 806 bin 415 oy farkla seçimi yeniden kazanarak başkan seçilmiştir. Ancak bu süreçte iktidar yanlısı gazeteler ile muhalif basın arasında tam anlamıyla bir “manşetler savaşı” yaşanmıştır. Bu durum doğal kabul edilmekle birlikte, özellikle seçim sonrası kimi gazetelerde atılan manşetlerde ve haber değerlendirme şeklinde rastlanan “postmodern sansür”, medya etiği açısından kimi soru işaretleri oluşturmuştur: Haberın flaşı ve değeri gizlenmiş, sıradan manşetler atılarak olayın önemi perdelenmek istenmiştir. Üstelik bu, algı yönetimi veya manipülasyona hiç de gerek duyulmayacak netlikteki bir toplumsal olayda gerçekleşmiştir. Bu çalışmada, başta Türk Basını’nın “amiral gemisi” olarak nitelendirilen Hürriyet Gazetesi’nin, Ekrem İmamoğlu’nun seçilmesi ve mazbatasını alması haberlerini nasıl yansıttığı ve diğer bazı gazetelerin seçim sonucunu hangi manşetlerle duyurduğu, Robert Mathew Entman’ın “Çerçeveleme” kuramı bağlamında irdelenmiştir. Ayrıca, Hürriyet Gazetesi’nde yayımlanan ve “örnek olay” olarak seçilen iki haber ile diğer bazı gazetelerin manşetleri, Van Dijk’in eleştirel söylem analizi kapsamında çözümlemeye tabi tutularak, bu gazetelerin bakış tarzı ve tutumu ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Seçim, Çerçeveleme Kuramı, Manşet, Etik

¹ Dr. Öğretim Üyesi. İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi. cihanoguz@yahoo.com. [ORCID: 0000-0002-0997-0826](https://orcid.org/0000-0002-0997-0826).

POSTMODERN CENSORSHIP: FRAMING THE NEWS AND NEWSPAPERS IN 2019 İSTANBUL METROPOLITAN MUNICIPALITY ELECTION RESULTS APPROACHES

Abstract

The election of the Metropolitan Municipality which was held in Istanbul on March 31, 2019, but canceled by the Supreme Board of Elections (YSK) and renewed on June 23, 2019, has also produced an interesting picture for the media. At the end of the tense process that lasted for about 3 months, CHP candidate Ekrem İmamoğlu won the election with 806,415 votes, and was elected president. However, in this process, there was a full struggle between the pro-government newspapers and the opposition press. Although this is accepted as natural, postmodern censorship, especially in the headlines thrown in some newspapers after the election and in the form of news evaluation, has raised some questions in terms of media ethics: The flash and the value of the news were concealed and ordinary headlines were discarded and the importance of the event was screened. Moreover, this has happened in a clear social event where perception management or manipulation is not needed at all. In this study, it is examined in the context of Robert Mathew Entman's "Framing" theory, how Hürriyet Newspaper, which is primarily known as the "flagship of the Turkish Press", reflects the news that Ekrem İmamoğlu was elected and received the news and some other newspapers announced the election results. In addition, the two news articles published in Hürriyet and selected as a "case study" and the headlines of some other newspapers were analyzed within the scope of Van Dijk's critical discourse analysis and their attitudes and attitude were discussed.

Keywords: *Selection, Framing Theory, Headline, Ethics*

Giriş

İstanbul’da 31 Mart 2019 tarihinde yapılan, ancak Yüksek Seçim Kurulu tarafından iptal edilerek 23 Haziran 2019 tarihinde yenilenen Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimleri, Türk siyasi tarihinde bugüne kadar görülmemiş bir gelişmeye damgasını vurmuştur. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) adayı Ekrem İmamoğlu ile AK Parti adayı Binali Yıldırım arasında geçen seçim sürecinde medyanın tutumu da bir turnusol kâğıdı etkisi yaratmıştır. 1994 yılında yapılan ve Refah Partisi adayı Recep Tayyip Erdoğan’ın Büyükşehir Belediye Başkanı seçilmesiyle başlayan süreç 25 yıl sonra akamete uğramış, “milli görüş” geleneği ilk kez İstanbul’da Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimini kaybetmiştir. Bunun, siyasal anlamı olduğu kadar, medya açısından da ayrı bir önemi vardır. Özellikle gazetelerin yerel seçime ilişkin haberleri nasıl değerlendirdiği ve yansıttığı, hangi manşetleri attığı, olaya nasıl baktığı Türk basın tarihi açısından tarihsel birer vesika niteliğindedir.

Bu süreçte Türk Basını’nın üç gruba ayrıldığı görülmektedir: İlk grupta, AK Parti iktidarını koşulsuz destekleyen Sabah, Star, Akşam, Güneş, Yeni Akit, Takvim ve Yeni Şafak gazeteleri yer almaktadır. Bu grup kadar olmasa da, Hürriyet, Milliyet, Posta ve Türkiye gazeteleri de yine iktidara yakın durmaktadır. Aydınlik Gazetesi’ni de ikinci grupta saymak yanlış olmayacaktır. Muhalif basın ise Cumhuriyet, Sözcü, BirGün ve Karar gazetelerinden oluşmaktadır.

Demokratik rejimlerde basının dördüncü kuvvet olması esastır. Gazeteci toplumu ilgilendiren önemli konuları tespit edip onu haber haline getirerek toplumu bilgilendirir. İnsanları öğrenmeye ve gündemi takip etmeye yönlendirirken, kamuoyu oluşturmaya da aracılık etmektedir (Çetinkaya, 2019: 144). Medyanın gündelik hayatı biçimlendirmesi medyada gerçeğin verilmiş biçimiyle ilgilidir (Büyükbaykal ve Yanmıyan, 2018: 100). Basının, demokratik bir toplumdaki işlevini yerine getirebilmesi, dolayısıyla demokrasinin işleyip gelişebilmesi için özgür bir ortamda çalışması gerekir (Uzun, 2016: 36). Zira basın tarihine baktığımızda, gazetelerin 19. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren seçkinlerin gazetesi olmaktan kurtularak kitle gazetesi olmaya yöneldikleri görülmektedir (Tokgöz, 2017: 33). Günümüzde gazeteciliğin ulaştığı ticari boyut konusundaki eleştiriler ve tartışmalar bir yana, bu süreç kolaylıkla kazanılan bir süreç olmamıştır. Basın tarihi aynı zamanda toplumların demokrasi ve özgürlük tarihidir.

Türkiye’de basının işleyişi çok partili siyasi hayatın başlangıcı olan 1946’dan bu yana sancılı geçmektedir. Toplumdaki kurumsal mekanizmaların dönem dönem sağlıklı işlemeyişi, hukuk ve ekonomi düzenindeki istikrarsızlık ve dağınıklık, siyasetin yol açtığı toplumsal yaşamdaki gerginlik ve kutuplaşmalar basının karakteristik şekillenmesinde olumsuz rol oynamıştır. Özellikle 1990’lı yıllardan itibaren medyada görülen tekelleşme olgusu bu durumu daha da tetiklemiştir. O güne kadar basın sektörü içerisinde yer alan ‘gazeteci kökenli’ ailelerin medya sahipliğindeki kontrolü, yavaş yavaş sermaye sahiplerinin eline geçmeye başlamıştır. 1990’lı yıllardan itibaren de, özel televizyonların ve radyoların artması neticesinde, çok kısa bir zaman dilimi içerisinde medya yapılanması büyük bir ölçüde ‘patron’ tarafından yönetilen sermaye sahiplerinin egemen olduğu bir sektör konumuna gelmiştir (Bulunmaz, 2011: 238). 2000’li yılların başından itibaren ise tekelleşme el değiştirmiş, mevcut sermaye deyim yerindeyse “tasfiye” edilerek, yerine iktidara yakın sermaye ikame edilmiştir. Bu durum da zamanla medyadaki çok sesliliğin tahrif olmasıyla sonuçlanmıştır:

“Gazetelerin büyük bölümü son yıllarda mevcut siyasi iklimin de etkisiyle halkın sayfalarda görmeyi istediği haberlere artık yer vermiyorlar. Ucu iktidara dokunabileceği kaygısından olsa gerek; zam, işsizlik, işçi eylemi, enflasyon, mülteciler sorunu, pahalılık, çevre gibi konular 3-4 gazete haricinde diğer gazetelerde görülüyor. Okuyucunun aklını çelmeye yönelik manşete yerleştirilen “emekliye zam”, “emeklilere müjde”, “erken emeklilik fırsatı” gibi başlıklarla yayınlanan haberler ise halkı kandırmaktan başka işe yaramadığı anlaşılıyor (Biricik, 2019).

Medyada çok sesliliğin azalmasıyla birlikte halkın haber alma özgürlüğü de manipülasyon ve algı yönetimlerinin kaderine terk edilmiştir. “Kısa bir özgürlük döneminin ardından yeni dünya düzeninin dayattığı gibi medya mülkiyetinin tekelleşmesi, medya kanallarının kullanımına getirilen kısıtlamalar ve içeriği boşaltılmış, eğlencenin kutsandığı, gerçekliğin ise deforme edildiği yayıncılık anlayışı Türkiye’de de çok geçmeden yerleştirilmiştir” (Arşan, 2008: 259). Basındaki çözülme süreci uzun sürmemiş, hemen hemen tamamı iş dünyasının önde gelen isimlerinden oluşan medya patronları, siyasal baskının artması ve ekonomik koşulların da zorlamasıyla teslim bayrağını çekmiştir.

Bu durumdan etkilenen basın kuruluşlarından biri de Hürriyet Gazetesi’dir. Türk Basını’nın “amiral gemisi” olarak nitelendirilen Hürriyet, uzun yıllar basındaki çok sesliliğin ve tarafsızlığın simgesi olmuştur. Ancak 2000’li yılların başlarından itibaren gazetenin patronu Aydın Doğan ile iktidar arasında gerginlik baş göstermiştir. Aydın Doğan, şirketlerine yönelik vergi cezaları dolayısıyla, Doğan Şirketler Grubu’nun küçülmesi yönünde alınan kararlar gereğince, 2008’de bankası Dışbank’ı bir Yunan bankası olan Fortis Bank’a satmıştır. Doğan, Petrol Ofisi’ndeki hisselerini de Avusturyalı bir petrol şirketine satmayı uygun görmüştür. Nisan 2011’de ise sahibi olduğu Milliyet ve Vatan gazetelerini Karacan-Demirören ortaklığına satarak devretmiştir (Tokgöz, 2017: 63-64). Nihayet Aydın Doğan, baskılara daha fazla dayanamayarak, 2018 yılının Mart ayında 39 yıllık medya patronluğuna kendi isteğiyle son vermiştir. Aydın Doğan, Hürriyet Gazetesi’nin yanı sıra Türkiye’nin en çok satan gazetesi Posta ile Fanatik ve Hürriyet Daily News gazetelerini, ayrıca Kanal D, CNN Türk, tv2, Dream TV, Dream Türk, TME, Doğan Burda Dergi, Dergi Pazarlama ve Planlama’yı 1.2 milyar dolar karşılığında Demirören Grubu’na satmıştır (<https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2018/03/21/dogan-medya-demirorene-satildi/>). Bu tarihten itibaren Türk Basını’nda muhalif medya kuruluşlarının sayısı iyice azalmıştır.

Hürriyet Gazetesi’nin Demirören Grubu’na satışıyla birlikte yayın politikası tamamen değişmiştir. Demirören Medya Grubu İcra Kurulu Başkanlığı görevine iktidarla arası iyi olan eski TGRT Genel Yayın Yönetmeni Mehmet Soysal getirilmiş, istifası istenen Hürriyet Genel Yayın Yönetmeni Fikret Bila’nın koltuğuna da Hürriyet’in Ekonomi Haberleri Müdürü Vahap Munyar oturmuştur (<https://www.gercekgundem.com/medya/12188/hurriyetin-yeni-genel-yayin-yonetmeni-belli-oldu/>). Bu atamalardan sonra Hürriyet’in haberlere bakışı ve yansıtma biçimi değişmiş, gazetede iktidar yanlısı atmosfer oluşurken, özellikle “muhalifet karşıtı” haber ve söylemler ağırlık kazanmaya başlamıştır. 31 Mart 2019 yerel seçimlerine uzanan sürece de bu ortamda girilmiştir.

1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, başta Hürriyet Gazetesi olmak üzere, iktidar yanlısı bazı gazetelerin Ekrem İmamoğlu’nun İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na seçilmesi haberini nasıl yansıttığı, Robert Mathew Entman’ın “Çerçeveleme” kuramı bağlamında irdelenmiştir. Çerçevelemek; algılanan bir gerçekliğin bazı yönlerini seçip onları bir iletişim metninde daha önemli hale getirerek belli bir problem tanımını, neden-sonuç yorumunu, ahlakî değerlendirmeyi ve/veya çözüm önerisini destekleyecek biçimde kullanmaktır. Önem ve seçim, sadece gündeme getirilenin değil, dışarıda bırakılanın, ikinci plana itilenin, küçük görülenin de çerçevelemeye dahil olduğunu vurgulamaktadır (Entman, 1993: 52). Bu kapsamda, “örnek olay” olarak seçilen a) İmamoğlu’nun 806 bin 415 oy farkla kazandığı yenilenen seçimle ilgili haberin gazetede hangi başlıkla ve nasıl sunulduğu, b) İmamoğlu’nun mazbatasını alması ve belediyede görevi devralması haberinin Hürriyet Gazetesi’nde yansıtılış şekli, Van Dijk’in eleştirel söylem analizi bağlamında incelenmiştir.

1.1. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmada irdelenen haber ve manşetler, Hürriyet, Star, Milliyet, Yeni Şafak, Akşam, Güneş, Sabah, Takvim, Türkiye ve Yeni Akit gazetelerinin 24 Haziran 2019 tarihli nüshaları ile Hürriyet Gazetesi'nin 28 Haziran 2019 tarihli nüshası ile sınırlıdır. CHP adayı Ekrem İmamoğlu'nun 3 ay sonra yenilenen seçimi 806 bin 415 oy farkla kazanmasını bu gazetelerin 24 Haziran 2019 tarihli nüshalarında hangi manşetlerle duyurduğu ele alınmış, bu manşetlerle olayın değersizleştirilerek nasıl "çerçeveselenmeye" çalışıldığı, en basit "gazetecilik kuralları" ve basın etiği açısından tartışılmıştır.

Ayrıca, İmamoğlu'nun mazbata sonrası görevi devralmasına ilişkin haberin 28 Haziran 2019 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde "nasıl" yansıtıldığı ele alınmıştır.

2. Medyada Haberin Çerçeveselenmesi

Haberin çerçeveselenmesi (veya perdelenmesi), algı yönetimi ve manipülasyon kavramlarıyla birlikte medyada oldukça tartışılan bir konudur. Çerçeveleme kavramı ve analizi ABD'de sosyolog Erving Goffman (1974) tarafından geliştirilmiştir. Ancak kuram gerçek anlamda yaygın biçimde Robert Mathew Entman'ın 1993'te "Framing as a Fractured Paradigm" - "Kırılğan Bir Paradigma Olarak Çerçeveleme" makalesinin yayınlanması sayesinde ün kazanmıştır ve bu tarihten sonra "çerçeve-çerçeveleme" terimleri haber ve gazetecilik üstünde yapılan araştırmalarda artarak 2008-2009'da en üst seviyeye çıkmıştır. Haberlerin çerçeveselenmesinde sözcükler, imajlar, yan-anahtar cümleler, metaforlar, fotoğraflar ve şemalar temsil şekillerini biçimlendiren yapılar olarak kullanılmıştır (Tokgöz, 2015: 365-369). Entman'dan sonra çerçeveleme kavramı üzerindeki çalışmalar daha da yoğunluk kazanmıştır. Aslında çerçevelemeyi basit bir dille tanımlamak gerekirse; tıpkı bir evin iskeleti gibi, bir haber çerçevesi de haberin diğer unsurlarının üzerine kurulduğu bir yapı oluşturur. Binada çerçeve dışında da çok şeyler vardır, fakat çerçeve olmadan bina olmaz. Evin biçimini de çerçeve belirler. Nasıl ki bir fotoğrafçı, çerçevesini belirlerken sınırlar çizer, bağlamı ve ışığı seçer, değiştirir; haber çerçevesi de içerilen ve dışarıda bırakılanı, önemli ile önemsizi belirler. Bu bakımdan haber çerçeveleri fotoğraf çerçevesine benzetilebilir (Özarslan ve M. Salih Güran, 2015: 33). Nitekim Norris, Kern ve Just'ın çerçeveleme tanımı da bu örneği desteklemektedir:

"Haber çerçevesi, gazetecilerin belli olayları daha geniş bir bağlama oturtmak için kullandığı yorumlayıcı (interpretive) yapılardır. Haber çerçeveleri anahtar kavramları, basmakalıp ifadeleri, ikonik imajları, olayları yorumlamanın genel yollarını güçlendirmek üzere bir arada kullanırlar. Çerçevelemenin özü, kimi olay, imaj ve gelişmeleri, diğerleri aleyhine öne çıkarmak ve bu şekilde bilinçsizce olayların tek özel yorumunu öne çıkarmaktır." (Norris, Kern ve Just, 2003: 10-11)

Durum böyle olunca, "haber çerçevelemede muhalif aktörlere güvenilirlik, kesinlik atfedilmez. Bu aktörlerin haber konusuna ilişkin yorumları bir iddiadır." (Saraç, 2018: 170). Okur nezdinde, "iddia" edilenin "gerçek" olarak gösterilenden daha dezavantajlı olduğu dikkate alınır, algı kayması kaçınılmaz olacaktır. İktidarın argümanlarını ön kabul olarak "doğru" bulup muhalif aktörlerin ifadelerini "iddia" olarak sunmak ise medyada yıllardır süregelen bir eşitsizlik örneğidir.

Bu açıdan, 2019 İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimleri çerçeveleme kuramına örnek oluşturabilecek özellikler taşımaktadır.

3. İstanbul'daki 31 Mart ve 23 Haziran Yerel Seçimleri

Türkiye genelinde 31 Mart 2019 Pazar günü yapılan yerel seçimler İstanbul açısından bugüne kadar görülmemiş bir gelişmeye yol açmıştır. CHP adayı Ekrem İmamoğlu 4 milyon 169 bin 765 oy alırken, AK Parti'nin adayı, eski Başbakan ve eski Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)

Başkanı Binali Yıldırım 4 milyon 156 bin 036 oyda kalmıştır. Seçimi 13 bin 729 farkla İmamoğlu kazanmıştır. Ancak iki aday arasındaki farkın çok az olması nedeniyle AK Parti'nin itirazları sonucu İstanbul genelinde Büyükşehir Belediye Başkanlığı oyları yeniden sayılmış, İmamoğlu mazbatasını 17 gün sonra alarak görevine başlayabilmiştir.

31 Mart 2019 yerel seçimleri Türk siyasi tarihi açısından da büyük önem taşımaktadır. Zira İstanbul'da Ekrem İmamoğlu ile Binali Yıldırım arasında başa baş geçen seçim yarışı sırasında adeta nefesler tutulmuş, kamuoyunun dikkati iki haftadan fazla bir süre İstanbul'a odaklanmıştır. Seçim gecesi ise medya açısından ilginç bir sına sahne olmuştur.

Seçim sonuçlarını medyaya açıklama yetkisi bulunan devletin resmî yayın organı Anadolu Ajansı (A.A), sandıklar açıldıktan ve yayın yasağı kalktıktan sonra ilk sonuçları duyurmaya başlamıştır. A.A'nın girdiği ilk verilere göre, CHP'li Ekrem İmamoğlu yüzde 41,97, AK Parti'li Binali Yıldırım ise yüzde 55,03 ile başlamıştır. Yani arada Cumhur İttifakı lehine 13 puanlık bir fark olduğu grafiklere yansıtılmıştır. Daha sonra, kısa süre içerisinde bu fark hızla kapanmaya başlamıştır. İstanbul'da açılan sandık oranı yüzde 24'e geldiğinde, Binali Yıldırım'ın oyları yüzde 51,83'e gerilemiş, Ekrem İmamoğlu yüzde 45'e yükselmiştir. Ancak Anadolu Ajansı saat 20.00 sıralarında İstanbul'da yarım saat boyunca veri girişini durdurmuştur. Bunun üzerine Ekrem İmamoğlu Seçim Koordinasyon Merkezi'nde basın toplantısı düzenleyerek A.A'yı ve YSK'yı uyarmıştır. Veri girişinin devam etmemesi üzerine saat 21.00'de yeniden kameraların karşısına geçen İmamoğlu, YSK ve A.A'nın manipülasyon yaptığını söylemiş, "Ahlaklı olun. Hak yemem, hakkımı da yedirtmem" demiştir. Yeniden veri girişine başlayan A.A saatler 23.23'ü gösterene kadar verileri güncellemiş ve bu şekilde Yıldırım ile İmamoğlu arasındaki oy farkı 3 bine kadar düşmüştür. İşte tam bu noktada A.A bir kez daha veri girişini durdurmuştur. Aynı saatlerde Binali Yıldırım da kameraların karşısına geçerek seçimi kazandıklarını açıklamıştır. Ancak Ekrem İmamoğlu sabaha kadar 9 kez canlı yayına çıkarak her defasında önde olduğunu tekrarlamıştır. Tartışmalar gece boyunca devam ederken, ertesi günü saat 11.00'de YSK Başkanı Sadi Güven bir açıklama yaparak, ellerindeki son verilere göre Ekrem İmamoğlu'nun önde olduğunu duyurmuştur. Bu aşamadan sonra A.A da saat 13.00'te son verileri girerek, İstanbul'da İmamoğlu'nu önde göstermeye başlamıştır (<https://tr.euronews.com/2019/04/01/istanbul-da-secim-gecesi-neler-odu-saat-saat-gelismeler-ve-yasananlar>). Günlerce süren itirazlar, yeniden oy sayımı vs. sonucu YSK seçimi Ekrem İmamoğlu'nun kazandığını ilan etmiş, İmamoğlu 17 gün sonra mazbatasını alarak görevine başlamıştır.

Ancak AK Parti YSK'ya başvurarak, sandık sonuç tutanaklarının ve oy sayım döküm cetvellerinin düzenlenmesinde ve oyların sandık sonuç tutanaklarına geçirilmesi sırasında usulsüzlük yapıldığı, yasaya aykırı sandık başkan ve üyesi atandığı, ölü, kısıtlılara oy kullandırıldığı, mükerrer seçmenlerin oy kullanıp kullanmadığının saptanamadığı, oy torbalarından çıkmayan kayıp seçmen listeleri bulunduğu ve tüm bunların toplam 300 binden fazla oy pusulasındaki hukuki durumu belirsiz hale getirdiğini savunarak seçimin iptalini istemiştir. AK Parti'nin itiraz dilekçesinde, "Tüm bu hata ve usulsüzlüklerin sehven ve münferiden değil, bilakis kasten ve organize şekilde yapıldığı" ifadesi yer almıştır (<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-47956420>).

YSK da, seçimlerden 36 gün sonra, 6 Haziran 2019 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminin iptaline ve yenilenmesine karar vermiştir. YSK, iptal kararını, "sandık kurulu başkan ve üyelerinin kanunun açık hükmüne rağmen kamu görevlisi olmaması" nedeniyle aldığını vurgulamıştır. Karar 4'e karşı 7 oyla alınmıştır. YSK Başkanı Sadi Güven iptal yönünde oy kullanmamıştır. Seçimin 23 Haziran Pazar günü yeniden yapılacağı duyurulmuştur (<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/istanbul-secimi-iptal-edildi-ysk-karari-4e-karsi-7-oyla-aldi-41205741>). Başta CHP olmak üzere muhalefetteki tüm partiler karara tepki göstermiş, CHP yönetimi olağanüstü toplantıya çağırılmıştır. Hatta seçimin boykot edilmesi dahi konuşulmaya başlanmıştır. Ancak Ekrem İmamoğlu kararın hemen ardından gece yarısı Beylikdüzü Yaşam

Vadisi'nde halka seslenerek, “Sevgiyle saygıyla, demokrasiyle hakkımızı kazanacağız. Hep birlikte kazanacağız göreceksiniz” demiştir (<https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/son-dakika-ekrem-imamoglundan-yskya-tepki-4698568/>). Böylece, İmamoğlu olası bir boykot kararını önceden engellemiştir. Nitekim, ertesi günü olağanüstü toplanan CHP Parti Meclisi, boykot değil, 23 Haziran’da tekrarlanacak seçime katılma kararı almıştır (https://www.ntv.com.tr/turkiye/chpden-karar-boykot-yok-secime-katilacagiz,66viL9tUik6flx_JdcKtUQ).

Tekrarlanan seçimde ise siyaset tarihinde “sürpriz” sayılabilecek bir sonuç ortaya çıkmıştır. CHP adayı Ekrem İmamoğlu bu kez rakibi Binali Yıldırım’ı 800 bini geçen oy farkıyla geride bırakmıştır (<https://www.ntv.com.tr/23-haziran-secimleri/istanbul-secim-sonuclari-belli-oldu-kazanan-ekrem-imamoglu-23-haziran-2019-sec,McXp-NjNFkCfY374xtASVA>). Henüz sandıkların açılmasının üzerinden 2 saat 15 dakika geçmiş olmasına rağmen Binali Yıldırım basın toplantısı düzenleyerek İmamoğlu’nun önde olduğunu açıklamış ve rakibini tebrik etmiştir (<https://www.gazeteduvar.com.tr/politika/2019/06/23/yildirim-imamoglu-tebrik-ediyorum/>). İmamoğlu, üç ay içinde ikinci kez seçimi kazanarak Büyükşehir Belediye Başkanlığı koltuğuna oturmuştur.

4. Gazetelerin İmamoğlu Haberlerine Yaklaşımı

Bu süreçte özellikle Hürriyet Gazetesi’nin tutumu, geçmişteki birikimine ve tarihsel misyonuna ters düşen “planlı amatörlükler” ile şekillenmiştir. Gazete, deyim yerindeyse “stajyer” bir muhabirin bile atamayacağı türden “sade suya tirit” manşetler atmaktan çekinmemiş, en acemi genel yayın yönetmeninin bile cesaret edemeyeceği ölçüde haberi perdelemeye ve gizlemeye çalışmıştır. Diğer bazı gazeteler de aynı tutumu göstermiştir.

“Postmodern sansür” olarak da nitelendirilebilecek bu tür haber çerçeveleme tercihlerinde gazetenin değişen yayın politikasının yanı sıra “güç” çekincesinin de etkili olduğu görülmektedir. Dördüncü güç olan basın, yasama-yürütme-yargı üçlüsünü neredeyse tek elde toplayan mevcut sisteme ters düşmemek için gerçek işlevinden feragat etmiştir. Medyanın baskıya maruz kalması karşısında bazı haberleri çerçevelemesi ve görmek istememesi olağan karşılanabilir; ancak Hürriyet gibi 71 yıllık bir gazetenin “gönüllü” olarak postmodern sansüre başvurması çok vahim bir tutumdur.

Ele alınan iki örnek olay, gazetelerin haberleri nasıl çerçevelediğini göstermektedir.

4.1. İkinci Seçim Sonrası Atılan Manşetler

Ekrem İmamoğlu’nun yenilenen İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimini 806 bin 415 oy farkıyla kazanmasını Hürriyet Gazetesi “**İstanbul’un Tercihî**” manşetiyle duyurmuştur. Sürmanşetlerde ise Osman Müftüoğlu’nun “Kalbinizin yükünü kulaç atarak azaltın” yazısının spotu, “22 yıl sonra Türkiye’ye dev yatırım” ve “Havada panik” başlıklı haberler yer almıştır.

İstanbul’da 25 yıl sonra CHP’li bir adayın seçim kazanması karşısında atılan manşet “İstanbul’un Tercihî” olmuştur. Manşetin hemen altında Ekrem İmamoğlu’nun eşi Dilek İmamoğlu ile birlikte fotoğrafı ve “16 milyon İstanbulluya teşekkürler” açıklaması yer almıştır. İmamoğlu ile Binali Yıldırım’ın aldıkları oy oranları da grafikte gösterilmiştir.

Bu haberin hemen yanında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın “Milli irade tecelli etmiştir” açıklaması fotoğrafıyla birlikte yer almıştır. Binali Yıldırım’ın “Destek Sözü”, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu’nun “Herkesin inancına saygı duyulacak” açıklaması ve MHP lideri Devlet Bahçeli’nin “Gündeme dönmeliyiz” ifadesi de liderlerin fotoğraflarıyla birlikte yine 1. sayfaya konulmuştur.

Şekil 1. Hürriyet Gazetesi'nin 24 Haziran 2019 tarihli nüshası

Gazetecilikte en basit ve temel kural “insanın köpeği ısırmasıdır.” Yani bir haberin önemli olması için “farklı”, “özgün” ve “halkı ilgilendiren” bir içerik taşıması gerekir. Rutin gelişmeler kolay kolay haber yapılmaz. Haberi duyuran ise manşet, yani başlıktır. Anadolu Ajansı'nın yayımladığı “Muhabir – Habercinin Temel Kitabı” adlı yayında, “Başlık; çarpıcı, bilgi verici ve haberle uyumlu olmalıdır. Özen gösterilmemiş bir başlık, yığınla haber arasında okuyucunun dikkatini çekmeyeceği için verilen emek boşa gidecektir” (2018, 35) ifadesi yer almıştır. Şu halde Hürriyet Gazetesi'nin Ekrem İmamoğlu'nun seçimi kazanması üzerine attığı “İstanbul'un Tercihini” manşeti klâsik gazetecilik anlayışına ters düşmektedir. Bu manşet “çarpıcı” değildir; çünkü hiçbir sonuç veya tepki ifade etmemektedir. “Bilgi verici” hiç değildir; zira haberin ne olduğunu bu başlıktan çıkarmak imkânsızdır. “Haberle uyumlu” değildir; çünkü ortada son derece sıradan ve basit bir “İstanbul'un Tercihini” başlığı durmaktadır.

Peki Hürriyet Gazetesi bu “amatörlüğü” nasıl yapmıştır? Aslında yapılan “amatörlük” değil, aksine son derece “profesyonelce” bir çerçevelemedir. Hürriyet, “İmamoğlu seçimi kazandı”, “İmamoğlu'ndan ikinci zafer”, “İstanbul yine İmamoğlu dedi”, “Halk İmamoğlu'nu seçti” gibi “kolayca” atılabilecek manşetler varken, “İstanbul'un tercihi” başlığını bilerek ve tasarlayarak atmıştır. Çünkü “Olayların gerçekliğinin haberlere yansıtılması gazetecinin görevi olmakla birlikte bu gerçekliğin nasıl kurgulanacağı hayati önem taşımaktadır. Özellikle başlık ve spot, görüntülü haberde videonun KJ'si ve servis edilen görüntüler, galerisi yapılan haberde seçilen fotoğraflar etik sorumluluklar çerçevesinde konumlandırılmalıdır. Zira haberin ne söylediği önemli olmakla birlikte neyi nasıl söylediği bir o kadar daha önemli durumdadır. Bu bağlamda oluşturacağı etki açısından haberin tasarım ve sunumu son derece önemlidir” (Kazan, 2019: 141). Seçimin ertesi günü atılan manşetler konusunda Hürriyet Gazetesi yalnız değildir. Haberin çerçeveselenmesi ve önemsizleştirilmesi için iktidara yakın neredeyse tüm gazeteler benzer başlıklar atmıştır:

Oğuz C. (2019). Postmodern Sansür: Haberin Çerçevesi ve 2019 İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçim Sonuçlarına Gazetelerin Yaklaşımı. *Dördüncü Kuvvet*. 2 (2). 22-39

Şekil 2. Star Gazetesi'nin 24 Haziran 2019 tarihli nüshası

Star Gazetesi de Ekrem İmamoğlu'nun seçimi kazandığını manşetinde belirtmemiş, “İstanbul Seçimini Yaptı” başlığını atmıştır. Star da, tıpkı Hürriyet gibi haberi önemsiz hale getirmeyi hedeflemiştir. Bu tutum da haberin çerçevesi anlamına gelmektedir. Milliyet Gazetesi'nin manşeti de Star ile tıpa tıp aynı olmuştur:

Şekil 3. Milliyet Gazetesi'nin 24 Haziran 2019 tarihli nüshası

Milliyet Gazetesi, İmamoğlu'nun seçilme haberini Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "Hedeflere yürüyeceğiz" açıklamasıyla yan yana ve neredeyse eşit sütunda görmüştür. Gazetenin sürmanşetinde ise "Kolarov'da hesap şaşı", "Kirazda rekor geliyor" ve "İşte yüksek emekli aylığının formülü" başlıklı haberlerin anonsları yer almıştır.

İktidara yakın gazetelerden Yeni Şafak'ın seçimin hemen ertesinde attığı manşet de "**İstanbul seçimini yaptı**" şeklindedir. Bu "iddiasız" ve hiçbir sonuç bildirmeyen başlık da gazete yönetiminin -tıpkı diğer gazetelerde olduğu gibi- haberi çerçeveleme gayretidir. Bir gazete -veya televizyon- "İstanbul seçimini yaptı" diyerek okurlara veya seyirciye nasıl bir bilgi aktarımı yapabilir? Gazeteciliğin en temel kurallarından biri olan "gerçeği iletme" işlevi niçin bilerek manipüle edilir? Hele ki 21. Yüzyılın baş döndürücü iletişim hızında okura/seyirciye bunu "doğru ve olağan" bir başlıkmiş gibi kabul ettirmek mümkün müdür? Tüm bu soruların yanıtlarını aramak bir iletişimci için önem taşımaktadır. Elbette hiçbir iletişimcinin "Nasıl bu manşeti atarsınız?" diye gazetelere hesap sorma veya "ayar verme" hakkı yoktur. Ancak bu kadar kör kör parmağım gözüne refleks de -en azından- "demokratik tahammül" açısından sorgulanması gereken bir husustur.

Şekil 4. Yeni Şafak Gazetesi'nin 24 Haziran 2019 tarihli nüshası

Yine iktidara yakın Akşam Gazetesi'nin seçim manşeti de "**İstanbul kararını verdi**" şeklindedir. Bu başlık da haberi çerçeveleyen ve gizleyen bir manşettir. İstanbul kararını vermiştir tabii de, "Nasıl" bir karardır bu? Bu manşeti gören okurun zihninde muhtemelen "*İstanbul ne gibi bir karar verdi acaba? Olimpiyatlara mı katılacak? Şampiyonlar Ligi'ne ev sahipliği mi yapacak? Avrupa kentlerine kültürel konularda önderlik mi edecek?*" gibi sorular belirecektir. Oysa gazetecinin görevi "kesinleşmiş" durumlar konusunda zihin bulanıklığı yaratmak değil, aksine, karmaşık konularda halkın zihnini açmaktır. Elbette basın yayın organlarının savunduğu bir "misyon" ve "siyasi/felsefi görüş" olabilir. Ancak bu onlara gerçeği tahrif etme hakkını vermez.

Oğuz C. (2019). Postmodern Sansür: Haberin Çerçevesi ve 2019 İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçim Sonuçlarına Gazetelerin Yaklaşımı. *Dördüncü Kuvvet*. 2 (2). 22-39

Şekil 5. Akşam Gazetesi'nin 24 Haziran 2019 tarihli nüshası

Akşam ile aynı yayın grubunda olan Güneş Gazetesi de manşeti adeta “kopyala-yapıştır” yöntemiyle atmıştır. Güneş'in manşeti de “İstanbul'un kararı”dır.

Şekil 6. Güneş Gazetesi'nin 24 Haziran 2019 tarihli nüshası

İlginçtir ki, iktidara yakın olmalarına rağmen, Sabah ve Takvim gazeteleri “İstanbul’un seçimi”, “İstanbul’un kararı” gibi tuhaf başlıklar atmamış; “Demokrasi kazandı” diyerek “orta yolu” tutturmayı tercih etmişlerdir.

Oğuz C. (2019). Postmodern Sansür: Haberin Çerçevesi ve 2019 İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçim Sonuçlarına Gazetelerin Yaklaşımı. *Dördüncü Kuvvet*. 2 (2). 22-39

Şekil 7. Sabah Gazetesi'nin 24 Haziran 2019 tarihli nüshası

Şekil 8. Takvim Gazetesi'nin 24 Haziran 2019 tarihli nüshası

İktidara yakın iki gazete ise diğerlerinden farklı olarak Ekrem İmamoğlu'nun seçimi kazandığını manşetlerine taşıyabilmiştir. Türkiye Gazetesi daha “cesur” bir başlık atarak, “İstanbul İmamoğlu’na teslim” derken, Yeni Akit “25 yıl sonra sola teslim” manşetini tercih etmiştir. Üstelik Türkiye Gazetesi, manşetin önüne “Yenilenen seçimde farkı açtı” ibaresini de eklemiştir.

Şekil 9. Türkiye Gazetesi'nin 24 Haziran 2019 tarihli nüshası

Bu noktada, Türkiye Gazetesi'nin “tarafsız” başlık attığını söylemek mümkündür. Çünkü, her ne kadar “İstanbul İmamoğlu’na teslim” manşetini atsa da, “Yenilenen seçimde farkı açtı” ibaresini kullanarak, iktidar yanlısı diğer gazeteler ile arasında fark yaratmıştır. Diğer gazetelerin kabul etmek istemediği bir gerçeği okurlara doğrudan yansıtmıştır.

Yeni Akit Gazetesi ise görünürde Türkiye Gazetesi ile benzer bir başlık atıp, “25 yıl sonra sola teslim” demiştir. Ancak Yeni Akit hemen manşetin üzerinde “İstanbul’da yalan siyaseti kazandı” ifadesini kullanarak, iktidar yanlısı diğer gazetelere göre daha “radikal” bir tutum sergilemiştir. Bu açıdan, Sabah ve Takvim gazetelerinin “Demokrasi kazandı” manşetleri daha “tarafsız” ve “ılımlı” başlıklardır. En azından okur nezdinde “demokratik bir toplumda herkesin seçim kazanabileceği” algısını oluşturmuş, “demokratik tahammül” örneği vermişlerdir. Yeni Akit’in tutumu ise medya etiği açısından sorgulanacak nitelikte bir “hazımsızlık” örneğidir. Bu açıdan, iktidar yanlısı gazeteler arasında da “seviye” farkı vardır.

Şekil 10. Yeni Akit Gazetesi'nin 24 Haziran 2019 tarihli nüshası

5.2. Mazbata ve Görevi Devralma Töreni

Ekrem İmamoğlu, 23 Haziran 2019 tarihinde yenilenen ikinci seçimi 806 bin 415 oy farkla kazandıktan 4 gün sonra mazbatasını İstanbul İl Seçim Kurulu'ndan almıştır. İmamoğlu, daha sonra İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Saraçhane'deki binasına geçerek, görevi İstanbul Valisi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkan Vekili Ali Yerlikaya'dan devralmıştır (<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/ekrem-imamoglu-gorevi-devraldi-41257310>). Ancak Hürriyet gazetesi bu haberi de çerçeveleyerek, adeta önemsizleştirmek istemiştir. Gazetecilik açısından kuşkusuz mazbata veya devir-teslim törenleri seçim sonucu kadar önemli değildir. Ama “rutin” bir olay da sayılmaz. Neticede, ortada iptal edilip 3 ay sonra yenilenen ve 800 bini aşkın oy farkıyla biten bir seçim vardır. 25 yıl sonra ilk kez bir muhalefet partisi büyükşehir belediye başkanlığı seçimini kazanmıştır. Üstelik Ekrem İmamoğlu 31 Mart'ta yapılan ilk seçimden 17 gün sonra mazbatasını alabilmiştir. Yani “mazbata”, büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinin adeta bir simgesi olmuştur.

Ancak Hürriyet Gazetesi artık kesinleşmiş ve herkesin kabul ettiği bir seçimle ilgili böyle küçük bir ayrıntıyı bile bilinçaltına iterek unutturmak istemiştir. İmamoğlu'nun 800 bini aşkın oy farkıyla seçimi kazandıktan sonra aldığı mazbata ve devir-teslim törenine ilişkin haber, gazetenin ilk sayfasında Almanya Başbakanı Angela Merkel'in “İkinci titreme nöbeti” başlıklı haberinden bile daha küçük yer almıştır.

Şekil 11. *Hürriyet Gazetesi*'nin 28 Haziran 2019 tarihli nüshası

Hürriyet, tıpkı seçim sonucunu duyurduğu “İstanbul’un tercihi” manşetinde olduğu gibi, İmamoğlu’nun mazbata ve devir-teslim töreni haberini de çerçevelemiştir. Haber, ilk sayfanın sağ alt köşesinde adeta kaybolmuştur.

Sonuç ve Tartışma

Gazetecilik, hem ciddiyet ve özen hem de “toplumsal sorumluluk” isteyen bir meslektir. Gelir geçer yönelimlerin, moda düşüncelerin veya iktidar ya da muhalefet hedeflerinin “amansız” savunucusu olamaz. Kuşkusuz ki bu ilkelere uymayan/uymak istemeyen her medya organı, yaptığı görevin, yer verdiği haberin ve attığı başlığın ne kadar ciddi, özenli ve sorumlu olduğunu savunacaktır. Ancak sorun zaten bu noktada ortaya çıkmaktadır. Eğer bir gazete, ülke kamuoyunu 3 ay boyunca “en önemli gündem maddesi” olarak meşgul eden bir seçimin sonucunu “İstanbul’un tercihi” gibi sıradan bir manşetle önemsizleştiriyor ve çerçevesiyorsa, ortada ya belirgin bir “acemilik” veya “bilinçli kasıt” söz konusudur. İlk olasılık her şeye rağmen hoş görülebilir; çünkü haberciliğin yoğun temposu içinde bazen “meslekî körleşme” meydana gelebilir ve akıl tutulması yaşanabilir. Ancak ikinci olasılık gerçekleşmişse, yani başta Hürriyet Gazetesi olmak üzere neredeyse tüm basın -ama korku, ama gönüllü destek, ama ticari kaygı nedeniyle- tasarlayarak bu “vasat” manşetleri atmışsa, ortada vahim bir sorun var demektir. Bu iki olasılık dışında, eğer o manşet “doğru olduğuna” inanılarak atılmışsa, bu kez de ortada “patolojik” bir vaka olduğu düşünülmelidir.

Türk Basını’nın “tarafsızlık” ilkesiyle biçimlenmiş geleneksel yapısının kırılmaya başladığı ve yerine ikame edilen yapının medyanın özüne son derece aykırı olduğu bir dönemde, her ne kadar “doğal” gibi görünse de, medya etiği açısından basın kuruluşlarının tutumu eleştiriye muhtaçtır. Bu durum veya konum medya tarihçileri ile akademisyenler açısından “bulunmaz” bir laboratuvar

olsa da, ortaya çıkan manzara, günümüzde basının 4. kuvvet olma işlevinin giderek aşınmakta olduğunu göstermektedir.

Bu sorunun “zincirleme” bir yanlışlıklar dizisi olduğu öteden beri tartışılmaktadır. Öncelikle, Türk Basını’nda örgütlenme, yani sendika olgusu yoktur. 90’larda medyadaki sendikal düzenin yok edilmesinde büyük payı olan işadamı Aydın Doğan da sonunda tüm medya kuruluşlarını satarak oyundan çıkmıştır. Geride kalan enkaz ise patronların iki dudağı arasında biçimlenen ve demokratik olmaktan uzak bir yapıdır. Hal böyle olunca, muhabirler editörlerin, editörler medya patronlarının, medya patronları da iktidarların boyunduruğuna girmiştir. Olan ise “tarafsız gazetecilik” ilkesine olmuştur. Gazetelerin özgürce manşet atamamasında bu “dönemsel” iklimin rolü büyüktür. Dönemsel koşulların kemikleşmiş bir yapı oluşturarak “kalıcı” hale gelip gelmeyeceğini ise zaman gösterecektir.

Kaynaklar

- Arsan, E. (2008). *Medya Gözcüsü*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Biricik, B. (2019). “Gazeteler Neden Okunmuyor?”, https://www.Medyaloji.Net/Makale/Gazeteler-Neden-Okunmuyor_6775.Html, Erişim Tarihi: 09.09.2019.
- Bulunmaz, B. (2011). “Holdingleşme Ekseninde Türk Medyasında Tekelleşme Sorunu.” *Öneri Dergisi*, 9 (36): 237-246.
- Büyükbaykal, C. Ve Yanmıyan, S. (2018). Gündelik Hayat Kavramı Ve Medya İlişkisi. *Medya Ve İletişime Diyalektik Bakış* (87). İstanbul: Eğitim Yayınevi.
- Çetinkaya, A. (2019). Gazetecilik Pratiğinin Dönüşümü: Haber Üretiminde Çoklu Yetenek. *Dijital Çağda Habercilik – Kuram Ve Uygulamada Yeni Yönelimler* (143). İstanbul: Der Yayınları.
- Entman, R. M. (1993). “Framing: Toward Clarification Of A Fractured Paradigm”, *Journal Of Communication*, 43, Pp. 51-58.
- Kazan, H. (2019). Dijital Medyada Etik: Terör Haberleri Üzerine Bir İnceleme. *İletişim Etiği – Kavramlar, Olgular Ve Tartışmalar* (135). İstanbul: Literatürk Academia.
- Muhabir - Habercinin Temel Kitabı (2018). Ankara: Anadolu Ajansı Yayınları.
- Norris, P., Kern, M. & Just, M. (2003) “Framing Terrorism”, *Framing Terrorism* (Eds.) P.Norris, M.Kent Ve M.Just, Routledge, S. 1-17.
- Özarslan, H. Ve Güran, M. S. (2015). “İletişim Araştırmalarında Çerçeveleme Paradigması: Son Döneme Ait Bir İnceleme”, *Selçuk İletişim*, Cilt: 8, Sayı: 4, S. 32-48.
- Saraç, D. Ç. (2018). “Domuz Gribi Haberlerinde Çerçeveleme: Hürriyet Gazetesi Örneği”, *Global Media Journal Tr Edition*, Bahar/Spring, 8 (16), S. 161-185.
- Tokgöz, O. (2015). *İletişim Kuramlarına Anlam Vermek Başlangıcından Günümüze Anglo-Amerikan İletişim Kuramı*. Ankara: İmge Yayınları.
- Tokgöz, O. (2017). *Temel Gazetecilik*. 12. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi.
- Uzun, R. (2016). *İletişim Etiği*. Ankara: Dipnot Yayınları.

Elektronik Kaynaklar

- <https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2018/03/21/dogan-medya-demirorene-satildi/>, Erişim Tarihi: 09.09.2019.
- <https://www.gercekgundem.com/medya/12188/hurriyetin-yeni-genel-yayin-yonetmeni-belli-oldu>, Erişim Tarihi: 10.09.2019.
- <https://tr.euronews.com/2019/04/01/istanbul-da-secim-gecesi-neler-oldu-saat-saat-gelismeler-ve-yasananlar>, Erişim Tarihi: 10.09.2019.
- <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-47956420>, Erişim Tarihi: 11.09.2019.
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/istanbul-secimi-iptal-edildi-ysk-karari-4e-karsi-7-oyla-aldi-41205741>, Erişim Tarihi: 11.09.2019.
- <https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/son-dakika-ekrem-imamoglundan-yskya-tepki-4698568/>, Erişim Tarihi: 11.09.2019.
- https://www.ntv.com.tr/turkiye/chpden-karar-boykot-yok-secime-katilacagiz,66viL9tUik6flx_JdcKtUQ, Erişim Tarihi: 11.09.2019.

Oğuz C. (2019). Postmodern Sansür: Haberin Çerçevesi ve 2019 İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçim Sonuçlarına Gazetelerin Yaklaşımı. *Dördüncü Kuvvet*. 2 (2). 22-39

<https://www.ntv.com.tr/23-haziran-secimleri/istanbul-secim-sonuclari-belli-oldu-kazanan-ekrem-imamoglu-23-haziran-2019-sec,McXp-NjNFkCfY374xtASVA>, Erişim Tarihi: 12.09.2019.

<https://www.gazeteduvar.com.tr/politika/2019/06/23/yildirim-imamoglunu-tebrik-ediyorum/>, Erişim Tarihi: 12.09.2019.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/ekrem-imamoglu-gorevi-devraldi-41257310>, Erişim Tarihi: 13.09.2019